

Handläggare
Tove Heder
Telefon: 0850814367**Till**
Enskede-Årsta-Vantörs
stadsdelsnämnd 2022-04-21

Remiss av handlingsplan för främjande av psykisk hälsa genom fysisk aktivitet bland ungdomar i Stockholms stad

Svar på remiss från kommunstyrelsen, dnr KS 2022/20

Förvaltningens förslag till beslut

1. Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Ärendet justeras omedelbart.

Sammanfattning

Idrottsnämnden, arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden och utbildningsnämnden beslutade i början av 2021 om *handlingsplan för främjande av psykisk hälsa genom fysisk aktivitet bland ungdomar i Stockholms stad*. Fler fack- och stadsdelsnämnder har kommit med förslag på hur de kan bidra i arbetet. Handlingsplanen har därefter reviderats, godkänts och överlämnats till kommunfullmäktige för fastställande och beredning. Handlingsplanen inkom på remiss till Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd den 25 januari 2022. Kommunstyrelsen har bett nämnden att yttra sig över bifogad remiss senast den 20 april 2022.

Handlingsplanens syfte är att öka samverkan mellan nämnderna och beskriva vilka steg Stockholms stad vill ta för att främja ungdomars psykiska hälsa genom att stimulera till ökad fysisk aktivitet. Handlingsplanen riktar sig till de ungdomar som visat sig ha störst behov, ungdomar mellan 13-20 år, tjejer, ungdomar med låg socioekonomisk bakgrund och ungdomar med funktionsnedsättning.

Nämnderna beskriver i handlingsplanen hur de arbetar idag för att på olika sätt främja hälsa genom fysisk aktivitet hos ungdomar och beskriver föreslagna samverkansinsatser inom ramen för det fortsatta arbetet med handlingsplanen.

Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsförvaltning
Administrativa avdelningen

Slakthusplan 8 A
Box 81
121 22 Johanneshov
Växel 08-508 14 000
eav@stockholm.se
start.stockholm

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning är positiv till handlingsplanen. Förvaltningen ser också ett behov av att inkludera stadsdelsnämnderna i ytterligare insatser samt beskriva hur de insatser som planeras förhåller sig till stadens styrdokument.

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bakgrund

Idrottsnämnden, arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden och utbildningsnämnden beslutade i början av 2021 om *handlingsplan för främjande av psykisk hälsa genom fysisk aktivitet bland ungdomar i Stockholms stad*. I samband med beslutet gav idrottsnämnden i uppdrag åt idrottsförvaltningen att låta fler fack- och stadsdelsnämnder inkomma med förslag på hur de kan bidra i arbetet och återrapportera till idrottsnämnden.

Idrottsförvaltningen har därefter sammanställt och arbetat in de inkomna förslagen och utifrån det reviderat handlingsplanen. Idrottsnämnden beslutade den 14 december 2021 att godkänna den reviderade handlingsplanen och överlämna den till kommunfullmäktige för fastställande och fortsatt beredning.

Den 25 januari inkom handlingsplanen på remiss till Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd. Kommunstyrelsen har bett nämnden att yttra sig över bifogad remiss senast den 20 april 2022. Remissen har skickats till ett flertal fack- och stadsdelsnämnder för yttranden.

Ärendet

Handlingsplanen har som syfte att öka samverkan mellan nämnderna och beskriva vilka steg Stockholms stad vill ta för att främja ungdomars psykiska hälsa genom att stimulera till ökad fysisk aktivitet.

I handlingsplanen redogörs för hur den psykiska ohälsan på senare år fått alltmer uppmärksamhet och att studier och undersökningar visar på en allt sämre hälsa i Sverige, särskilt bland ungdomar. I underlaget som handlingsplanen presenterar framkommer ett antal bakgrundsvariabler som påverkar den psykiska hälsan där kön, ålder och social bakgrund är de mest tydliga.

Handlingsplanen riktar sig mot de grupper som utifrån studierna har uppgett sämre självskattad hälsa och flest psykosomatiska besvär:

- Ungdomar mellan 13-20 år
- Tjejer
- Ungdomar med låg socioekonomisk bakgrund
- Ungdomar med funktionsnedsättning.

Det framkommer även andra orsaker som påverkar den psykiska hälsan, såsom familjesituation, skolprestation, fysisk aktivitet, aktiv fritid och rädsla för att vara ute på kvällarna. Där tjejer i gymnasieåldern beskrivs uppvisa högre andel psykosomatiska

besvär i samband med dåliga skolprestationer och rädsla för att vara ute på kvällarna.

Vidare visar flera studier ett samband mellan låg fysisk aktivitet och psykisk ohälsa hos barn och unga. Där barn och unga som deltar i det offentligt subventionerade fritidsutbudet samt de som är fysiskt aktiva på sin fritid i organiserad form skattar sin hälsa och livskvalitet som hög och uppvisar lägst förekomst av psykosomatiska besvär.

I Stockholms stads idrottspolitiska program anges övergripande hur staden ska arbeta för att öka den fysiska aktiviteten. Ett av syftena med att staden ska arbeta för att öka den fysiska aktiviteten i samhället är de starka positiva kopplingar som finns mellan en fysiskt aktiv befolkning och god folkhälsa.

Genomförandet av handlingsplanen utgår ifrån Stockholms stads arbete med Agenda 2030. En viktig del för att nå mål tre i Agenda 2030 om *God hälsa och välbefinnande* är att öka samverkan mellan aktörer i staden för att förbättra den psykiska hälsan. Även mål fem om *jämställdhet* och mål tio om *minskad ojämlikhet* är viktiga då både kön och social bakgrund har inverkan på hälsan.

Pågående aktiviteter

Nämnderna som tagit fram handlingsplanen presenterar ett urval av befintliga insatser och arbetssätt som beskriver hur de arbetar idag för att på olika sätt främja hälsa genom fysisk aktivitet hos ungdomar.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden bedriver utvecklingsarbetet *spring i benen* i syfte att öka rörelsen under skoldagen i de kommunala grundskolorna. Utbildningsnämnden och idrottsnämnden samarbetar även gällande Fysisk aktivitet på recept (FaR) som syftar till att behövande elever kan få intyg utfärdade för att gå på stadens sim- och idrottshallar och vägledas i fysisk aktivitet.

Socialnämnden

Socialnämnden samordnar arbetet enligt Socialstyrelsens arbetsmodell Barns behov i centrum (BBIC) där lek och fritid är ett delområde. Nämnden samordnar även stadens arbete med skolsociala team (SST). Organiserade fritidsaktiviteter är en insats som kan ingå i stödet från SST. Socialnämnden stödjer stadsdelsnämndernas arbete med barnperspektivet avseende barn i familjer med ekonomiskt bistånd genom att uppmärksamma barnets fritidsaktiviteter och hälsa utifrån utformat stödmaterial. Vidare genomförs Stockholmsenkäten av socialförvaltningen vilken följer

upp ungdomars psykiska hälsa i form av psykosomatiska besvär vartannat år.

Arbetsmarknadsnämnden

Arbetsmarknadsnämndens verksamhetshus Transformator arbetar med olika arbetsmarknadsinsatser för ungdomar och unga vuxna. I flera av dessa verksamheter ingår det att stärka deltagarnas hälsa genom olika typer av fysisk aktivitet.

Kulturnämnden

Sedan 2021 har kulturnämnden uppdraget att samordna stadens arbete för att skapa en meningsfull fritid för barn och ungdomar. Kulturnämnden ansvarar för flera verksamheter inom området, exempelvis kulturskolans kurser inom dans och cirkus.

Kulturnämnden och idrottsnämnden har under 2021 samarbetat kring verksamheten *Dansa utan krav* som syftar till att genom dans och samtal främja ungdomars hälsa. Kulturnämnden stödjer även civilsamhället där verksamheten i någon del inkluderar fysisk aktivitet.

Stadsdelsnämnderna

Stadens stadsdelsnämnder arbetar med att stimulera till fysisk aktivitet. Exempelvis genom att fritidsgårdar, i egen regi eller i samarbete med idrottsnämnden eller civilsamhället, arrangerar regelbundna möjligheter till idrott eller motion för ungdomar. Stadsdelsnämnderna anordnar lovaktiviteter där fysisk aktivitet är ett vanligt inslag. I en del stadsdelsnämnder använder fältassistenter idrott och motion för att stimulera ungdomar till en positiv fritid. De parker som ligger under stadsdelsnämndernas ansvar används ofta för att stimulera till fysisk aktivitet.

Föreslagna insatser

Ovanstående nämnder redogör vidare i handlingsplanen för elva föreslagna samverkansinsatser som de sett som möjliga att genomföra för att främja den psykiska hälsan (se handlingsplan, bilaga 1). Tre av insatserna är direkta insatser och övriga insatser är av utredande karaktär.

Stadens stadsdelsnämnder berörs av tre föreslagna insatser. Dels insats nummer nio: *Utreda möjligheterna för en stadsintern utbildning för fritidsledare kring hälsa och fysisk aktivitet* i samverkan med idrottsnämnden och kulturnämnden, dels insats nummer 10: *Integrera insatserna i handlingsplanen med samordningen av stadens fritidsverksamheter* i samverkan med kulturnämnden och idrottsnämnden, samt dels insats nummer elva: *Upprätta aktiviteter i nämndens verksamhetsplan som går i linje med mål och intentioner i handlingsplanen*, vilket samtliga nämnder ansvarar för.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom Administrativa avdelningen.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning är positiv till en handlingsplan om att främja psykisk hälsa bland ungdomar genom fysisk aktivitet. Förvaltningen uppfattar att handlingsplanens syfte ligger i linje med förvaltningens ambition att prioritera samverkan som medel att nå uppsatta mål.

Det framgår av handlingsplanen att den i sitt genomförande tagit ställning till Agenda 2030 vilket förvaltningen tycker är bra. Förvaltningen instämmer i det som handlingsplanen säger, att målen i Agenda 2030 avseende *jämställdhet* och *minskad ojämlikhet* samverkar med målet om *god hälsa och välbefinnande*. Vidare ser förvaltningen ett behov av att förtydliga hur föreslagna insatser antas öka jämställdhet, minska ojämlikhet samt öka god hälsa och välbefinnande hos prioriterade grupper.

Föreslagna insatser

Förvaltningen ställer sig positiv till de tre föreslagna insatser som berör stadsdelsnämnderna i handlingsplanen. Att planerade insatser föreslås föras in som aktiviteter i nämndernas verksamhetsplaner 2023 är bra, då aktiviteter som kopplas till mål och intentioner i handlingsplanen ökar möjligheten att följa upp det arbete som pågår.

Förvaltningen tycker att stadsdelsnämnderna även borde beröras av insats nummer sex i handlingsplanen: *Stötta initiativ från civilsamhället som främjar den psykiska hälsan*. Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd har god samverkan med civilsamhället i stadsdelsområdet och kan genom olika samarbeten, såsom bidragsgivning, stimulera till aktiviteter som främjar psykisk hälsa via civilsamhället.

Ekonomi

I Stockholms stads budget 2022 står det att nämnder och bolagsstyrelser genom sin organisation ska säkerställa goda möjligheter till stadsövergripande samverkan inom staden och med externa parter. För att genomföra föreslagna insatser i handlingsplanen ser förvaltningen att det kan komma att finnas behov av särskilda medel, åtminstone initialt. Förvaltningen ser även ett behov av att utveckla strukturen för föreningsstöd i staden som ett sätt att effektivisera. Exempelvis skulle ett system för ett stadsövergripande föreningsregister vara en hjälp för staden att identifiera och stötta olika aktörer.

Jämställdhetsanalys

Förvaltningen konstaterar att handlingsplanen är utformad med ett jämställdhetsperspektiv och knyter an till mål fem i de nationella jämställdhetsmålen om *Jämställd hälsa*. Handlingsplanen beaktar både att den psykiska hälsan och vilka som utövar fysisk aktivitet skiljer sig åt, dels mellan tjejer och killar, men även utifrån ett flertal andra variabler. I *Program för ett jämställt Stockholm 2018–2022* framhålls det att det kan vara viktigt med särskilda åtgärder som riktas till vissa grupper för att kunna nå långsiktiga mål om att alla lika rättigheter och möjligheter. Handlingsplanen har valt att rikta sig mot de specifika grupper ungdomar som uppvisar störst behov av insatser för att minska psykisk ohälsa. Förvaltningen ser dock ett behov av att beskriva hur föreslagna insatser som riktar sig mot handlingsplanens målgrupper förväntas minska ojämställdhet och hur det kan följas upp.

Barnrättsperspektiv

Förvaltningen noterar att handlingsplanen påverkar barn direkt, då flera av dess pågående och föreslagna insatser specifikt riktar sig till ungdomar mellan 13-20 år. Barnkonventionen fastslår att alla barn har rätt till bästa möjliga hälsa. Förvaltningen ser att handlingsplanen kan vara ett medel för det fortsatta arbetet inom staden för att tillförsäkra alla barns rätt till god hälsa. Vidare ser förvaltningen ett behov av att de åtgärder och insatser som planeras och ska utredas vidare särskilt beaktar artikel 3.1 i barnkonventionen, som fastställer att stadens verksamheter ska arbeta för att lyssna på barns åsikter i frågor som berör barn, både när det gäller beslut som rör barn i allmänhet, grupper av barn samt enskilda barn. Exempelvis genom att undersöka vilka insatser de prioriterade målgrupperna själva anser sig behöva för att börja eller fortsätta utöva fysisk aktivitet.

Tillgänglighet

Utifrån handlingsplanens syfte och de prioriterade målgrupper som handlingsplanen riktar sig till ser förvaltningen att punkt 5.1 om rätten till bästa möjliga hälsa i stadens *program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2018-2023* har beaktats. Förvaltningen uppmärksammar också att handlingsplanen inte beskriver hur pågående och föreslagna insatser säkerställer på vilket sätt de utgår ifrån stadens styrdokument om tillgänglighet och delaktighet.

Förvaltningen tycker det är viktigt att betona att de insatser som planeras inom ramen för handlingsplanen bör visa på vilket sätt de förhåller sig till stadens styrdokument, såsom exempelvis *Program för ett jämställt Stockholm 2018–2022*, *Program för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad 2018-2022* samt

Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2018-2023. På så sätt kan det skapas synligare förutsättningar för stadsövergripande samverkan framåt.

Förslag

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Anders Carstorp
Stadsdelsdirektör
Enskede-Årsta-Vantör
stadsdelsförvaltning

Anna Larsson
Avdelningschef
Enskede-Årsta-Vantör
stadsdelsförvaltning

Bilaga

Handlingsplan för främjande av psykisk hälsa genom fysisk aktivitet bland ungdomar i Stockholms stad

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Anders Carstorp, Stadsdelsdirektör	2022-04-20
Anna Larsson, Avdelningschef	2022-04-20